

ת"פ 53173/05/22 - יאיר מרדכי חן נגד הועדה המקומית לתכנון ולבניה "מצפה אפק"

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עתפ"ב 53173-05-22 חן נ' הועדה המקומית לתכנון ולבניה "מצפה אפק"

בפני **כבוד השופט עידו דרויאן-גמליאל**
מערער **יאיר מרדכי חן**
נגד **הועדה המקומית לתכנון ולבניה "מצפה אפק"**
משיבה
המערער בעצמו
ב"כ המשיבה עו"ד סמארה

פסק דין

לפניי ערעור על החלטתו של בית משפט השלום ברמלה, מפי כב' הש' רבקה גלט, שניתנה ביום 20.03.22 בתו"ב 48626-02-19, ובה נדחתה בקשת המערער להארכת מועד תשלום קנס.

לבקשת הצדדים, ניתן פסק-דין זה על-בסיס כתבי הטענות, ללא דיון.

רקע והליכים:

- ביום 22.9.19 הורשע המערער, על פי הודאתו, בעבירות של בניה אסורה ושימוש אסור, לפי סעיף 243 לחוק התכנון והבניה, התשכ"א - 1965. מדובר בפיצול מבנה שנבנה בהיתר, ל-4 יחידות דיור עצמאיות, כשבכל קומה 2 יחידות דיור עם כניסה נפרדת. בנוסף, תוספת בניה בשטח של 15 מ"ר, סככה בשטח 6 מ"ר, מחסן בשטח 5 מ"ר וסככה נוספת בשטח של 8 מ"ר.
- במסגרת הטיעון לעונש שב ונטל המערער את האחריות למעשים בגינם הורשע, אך ציין שמדובר בנכס משפחתי.
- במסגרת גזר הדין, לאחר בחינת מדיניות הענישה הנוהגת ולאור הנסיבות שפורטו, קבע בית המשפט כי מתחם הקנס ההולם נע בין 20,000 ₪ עד 40,000 ₪. בית המשפט ציין את חומרת העבירה אך גם הביא בחשבון שהמערער הוא אדם נורמטיבי, קצין בצה"ל, נעדר עבר פלילי, שזמן קצר לאחר הגשת כתב האישום, הרס שתי יחידות דיור מתוך ארבע היחידות שהופיעו בכתב האישום, כך שנכון למועד גזר הדין הייתה קיימת יחידה בודדת אחת המושכרת לצורך רווח כספי.
- בית המשפט קמא הנכבד גזר על המערער קנס כספי בסך 28,000 ₪, שישולם ב-16 תשלומים חודשיים החל מיום 1.9.20, או 50 ימי מאסר תמורתו, והתחייבות כספית להימנע מעבירה. בנוסף, הוציא בית המשפט עמוד 1

צווי הריסה ואיסור שימוש.

הבקשות להארכת מועד תשלום הקנס:

5. ביום 28.1.22 הגיש המערער בקשה להארכת מועד לתשלום קנס כדי לאפשר למערער לשלם את מלוא הקנס בתוך 30 ימים. בבקשתו כתב המערער, בין השאר, כי רק ביום 26.12.21 קיבל להפתעתו לראשונה, דרישה לתשלום חוב בצירוף פיגורים וריביות וזאת ללא כל התראה קודמת על אי ביצוע התשלום, לבקשתו זו צירף המערער דרישה לתשלום חוב מאת המרכז לגביית קנסות. לטענתו לו היה יודע, היה פועל לאלתר לתשלום החוב. לטענתו, חריגות הבניה נעשו בפועל על-ידי אביו, שהוא הבעלים על יחידת הדיור הנוספת המאושרת שפוצלה, והאב הוא שמשכיר אותה. על כן התחייב אביו לשלם את הקנס המקורי. המערער פירט כי עוד טרם התקבלה הודעה על אי ביצוע התשלום, שאל את אביו בעניין והאחרון השיב ש"הכול בסדר, וכל התשלומים מבוצעים בזמן, ואין מה להיות מודאג" המערער הוסיף כי "מסיבות השמורות עם אביו ... בפועל לא שולם כל תשלום". עוד ציין המערער כי הוא עצמו קצין בשירות מילואים פעיל, שכיר בחברה ביטחונית, נשוי ואב לארבעה קטינים ומפרנס עיקרי. אביו בן 72, מתקיים בדוחק מקצבת זקנה ומצבו הפיזי והנפשי קשה ביותר, לאחר מספר אירועים מוחיים.
6. ביום 30.1.22 נתן בית המשפט קמא את החלטתו ולפיה: "ניתן להניח כי הקנס צבר קנס פיגורים משמעותי. ככל שתשולם הקרן בתוך 21 יום, יוכל הנאשם להגיש בקשה בעניין קנס הפיגורים, ואזי תתבקש התביעה לשקול עמדתה. ואולם כל זמן שלא תשולם הקרן במועד, ימשיך קנס הפיגורים להצטבר".
7. ביום 20.2.22 הגיש המערער הודעה דחופה להארכת המועד לתשלום הקרן בשל אי קבלת שובר לתשלום. המערער ציין כי פנה פעמים רבות למרכז לגביית קנסות, לצורך הנפקת השובר לתשלום הקרן בסך 28,000 ₪, אך ללא הועיל.
8. ביום 20.2.22 נתן בית המשפט קמא את החלטתו לפיה השוברים לתשלומי קנסות בתיקי תו"ב נמסרים מידי הוועדה המקומית ולא ברור מדוע המתין המערער עד עתה, במשך שנה וחצי, מבלי למלא אחר הוראות גזר הדין, כאשר למעשה תשלומי הקנס היו אמורים להסתיים. בית המשפט קמא הורה למערער לקבל לאלתר את השוברים מהמאשימה ולשלם את הקנס תוך 30 יום. לאחר מכן ישקול בית המשפט מה יהיה דין קנסות הפיגורים שנצברו.
9. ביום 22.2.22 הודיע המערער לבית משפט קמא על תשלום הקרן בסך 28,000 ₪, ובית המשפט הורה על קבלת תגובת המאשימה לעניין ריבית הפיגורים.
10. ביום 27.2.22 הגישה המאשימה תגובתה ובה התנגדה לביטול תשלומי הפיגורים או הפחתתם. לטענתה נשלחו השוברים למערער, מיד לאחר מתן גזר הדין, באמצעות בא כוחו עו"ד דוד גיל. עוד טענה המאשימה כי השוברים מן הסתם נמסרו למערער על ידי עורך דינו, שכן עוה"ד הגיש בקשה בהסכמה להארכת מועד ביצוע צו ההריסה בחודש אוקטובר 2020, קרי 4 חודשים לאחר מתן גזר הדין. לטענת המאשימה המערער "מתחכם" ואין להתחשב בו ובנימוקיו.
11. ביום 3.3.22 הורה בית המשפט למאשימה להבהיר האם הקנס מטופל במרכז לגביית קנסות ומה גובה קנס

הפיגורים שנצבר עד כה.

12. ביום 6.3.22 הבהירה המאשימה כי הקנס אכן מטופל במרכז לגביית קנסות והעניין התעורר רק לאחר שנשלחה דרישת תשלום למבקש מטעם המרכז לגביית קנסות. עוד צוין כי סכום הקנס העדכני שהתווסף אינו בדיעת המאשימה, אך ההערכה היא שהסכום אמור להיות כיום כ-20,000 ₪. בית משפט קמא קבע כי: "משנמסר כי הקנס מטופל אצל המרכז לגביית קנסות, לא יתערב בית המשפט באופן גבייתו. על הנאשם לפנות לשם".

13. ביום 18.3.22 הגיש המערער "תשובה לתגובה להארכת מועד לתשלום קנס" בה חזר וביקש להאריך את המועד לתשלום הקנס בהתאם לסמכותו הטבועה של בית המשפט. לטענתו לא קיבל מעולם מהמאשימה הודעת תשלום או התראה לפני העברת הגביה למרכז קנסות או התראה שהקנס עלול לגדול ב-50%. בפעם הראשונה שקיבל המערער הודעת תשלום מהמרכז עמד סכום החיוב על 44,800 ₪. המערער ציין כי התנהלות זו של פתיחת תיקים בטרם מיצוי בסיסי וסביר כגון מכתב התראה, הוא עוול ואף רשלנות. האיחור מצדו בתשלום נבע מכורח נסיבות שנוצרו לאחר מתן פסק הדין ואלו לא היו בשליטת המערער.

14. ביום 20.3.22 החליט בית המשפט כי הקנס כבר היה אמור להיות משולם כולו לפי מועדי התשלומים שהוטלו בגזר הדין. משהובהר כי הקנס מטופל במרכז לגביית קנסות, אין הצדקה לדון בבקשה ועל הנאשם לפנות למרכז.

15. ביום 27.4.22, פנה המערער לבית משפט קמא בבקשה למתן החלטה בבקשה להארכת מועד תשלום הקנס. המערער טען בין השאר כי ניסה למצות הליכים במרכז לגביית קנסות לצורך ביטול ריבית הפיגורים, אך המרכז השיב שאין זה המקרה בו יתערב ויפחית מהתשלום, זכות זו שמורה למקרים חריגים בלבד. המרכז נתן למערער רק אפשרות לפריסת תשלומים.

16. בבקשתו זו פירט המערער בנוסף טיעונים המצדיקים לדבריו הענות לבקשתו: הנכס משפחתי; המערער נטל אחריות ופעל בנחישות להוצאת היתר; הקנס הראשוני היה גבוה; הוא לא קיבל לידיו שוברים לתשלום הקנס ומכל מקום משפחתו התחייבה לשלמו; חוסר בהתראה מהמשיבה או מהמרכז על אי ביצוע תשלום קנס; הקרן שולמה במלואה; מצבו הפיננסי בכי רע; סכום משמעותי; סמכותו של בית המשפט הינה להאריך מועדים לצורך עשיית צדק, ובהעדר החלטת הארכה יעשה לו עוול.

17. ביום 28.4.22 נתן בית משפט קמא את החלטתו בה ציין כי הבקשה אינה ברורה שכן המערער מסר כי שילם את קנס המקור. ככל שהמערער מבקש הארכה של מועד תשלום ריבית הפיגורים עליו לפנות למרכז שכן בית המשפט קמא אינו משמש כערכאת ערעור על החלטות המרכז.

18. ביום 1.5.22 הגיש המערער הודעת הבהרה ובקשה למתן החלטה בבקשה להארכת מועד לתשלום הקנס. בהודעתו הבהיר כי לבית המשפט הוגשה בקשה להארכת מועד לתשלום הקנס ולמרכז לגביית קנסות הוגשה בקשה לביטול הקנסות. בית המשפט אינו מתבקש לשנות את גובה הקנס או להתערב בהחלטת המרכז אלא להאריך את המועד לתשלום הקנס עד לתאריך 21.2.22 בהתאם לסמכות שיורית/טבועה הנתונה לבית המשפט. החלטה זו נמצאת בסמכות בית המשפט בין אם ניתנה החלטה על ידי המרכז ובין אם לא. באם ייעתר בית המשפט לבקשה, תוגש ההחלטה למרכז לצורך עדכון הריביות והפיגורים בהתאם, שכן המרכז כפוף להחלטת בית המשפט הנכבד בקשר למועדי התשלום ולא להיפך.

19. באותו יום חזר בית המשפט קמא על החלטתו כי "כבר ניתנה החלטה לאחר שהאיחור בתשלום הקנס בניגוד לגזר הדין נלקח בחשבון. בעניין קנס הפיגורים, יש לפנות למרכז לגביית קנסות".

טענות המערער:

20. סעיף 87 (א) לחוק העונשין, תשל"ז-1977 קובע כי: "נקבע מועד ביצועו של עונש, באחת מהוראות פרק זה או בבית המשפט לפיה, רשאי בית המשפט לדחות את הביצוע למועד אחר". מכאן ששגה בית משפט קמא בכך שסבר שהסמכות נתונה למרכז לגביית קנסות בלבד;

21. שגה בית משפט קמא בכך שהורה למערער לשלם את הקרן לצורך קבלת תגובת המאשימה שעה שכלל לא עיין בבקשה גופה בה נכתב במפורש, ואף צורפה אסמכתא, לכך שהטיפול הועבר למרכז לגביית קנסות, ולאחר מכן דחה את הבקשה מהסיבה שצוינה במפורש בבקשת המערער. לצורך מיצוי ההליכים, פנה המערער למרכז לגביית קנסות להפחתת תשלום הפיגורים והריביות אך קיבל תשובה שלילית.

22. לבית המשפט סמכות טבועה להארכת מועדים. סמכות זו נועדה ל"עשיית צדק" במקרים בהם העמידה במועדים עלולה להביא לתוצאות שקשה להשלים עמן כבמקרה דנן. בעיקר במקרים בהם קיימות נסיבות שאינן בשליטת החייב, והמונעות ממנו לקיים את התחייבותו בעיתה (רע"א 1233/91), מה גם שבית משפט קמא העדיף פרוצדורה על מהות, שעה שכבר נפסק שעשיית צדק עדיפה על שיקולי פרוצדורה (ע"א 189/66).

23. המערער לא העלה על דעתו כלל ועיקר שסכום הקנס יכול להכפיל עצמו בעשרות אחוזים וכבר נפסק שניתן להכיר בטעות של בעל דין ביחס למצבו המשפטי או העובדתי ובלבד שהטעות אינה טעות מובנת מאליה כמי שמהווה טעם מיוחד (ע"א 6842/00).

24. בית משפט קמא לא נתן דעתו כלל לשיקולים, לעובדות ולנימוקים שהעלה המבקש לצורך הארכת המועד לתשלום הקנס, אשר תפח לממדים לא פרופורציונאליים.

25. המערער לא קיבל שוברים לתשלום, התרעה על הגדלת הקנס, או העברת הטיפול למרכז לגביית קנסות, מדובר בהתנהגות בלתי הוגנת ולא סבירה של המאשימה והמרכז, מקום בו קמה לה חובת גילוי מוגברת כלפי החייב, כרשות מנהלית.

26. עוד חזר המערער על נימוקי בקשתו מיום 27.4.22, להארכת מועד תשלום הקנס, כפי שפורטו בסעיף 17 לעיל.

טענות המשיבה:

27. דין הערעור להידחות על הסף, שכן תקופת הזמן להגשת הערעור הסתיימה ביום 22.4.22 והערעור הוגש ביום 24.5.22, זאת בלא שהוגשה בקשה להארכת מועד.

28. תוצאתה המעשית של היענות לבקשה להארכת מועד לתשלום הקנס היא ביטול תוספת תשלומי הפיגורים בהם חויב המערער, לאחר שהקנס לא שולם על פני תקופה של שנה וחצי.

29. את החלטת המרכז לגביית קנסות בה נדחתה בקשתו של המערער לפטור אותו מתשלום תוספת קנס

הפיגורים, קיבל המערער כבר בחודש ינואר 2022, אך הוא ניסה לעקוף את המרכז על ידי פניה לבית משפט קמא שהבהיר ובצדק, כי אינו מהווה ערכאת ערעור על החלטות המרכז.

30. למערער אין זכות ערר לפי סעיף 87 (ד) לחוק העונשין ואין לבית משפט קמא הסמכות להתערב בגביית הקנס שגבייתו מטופלת על ידי המרכז לגביית קנסות. ברע"א 8994/11 קבע בית המשפט העליון כי על חוב חל סעיף 5ג לחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, תשנ"ה - 1955, הקובע כי הסמכות לפטור מתשלומי תוספת פיגורים על חוב, נתונה למרכז לגביית קנסות, בעוד שתוספת פיגורים על פיצוי נתונה לבית המשפט שנתן את גזר הדין.

31. בית משפט קמא לא הורה למערער לשלם את הקרן שהוא חייב לשלם על פי גזר דין חלוט, אלא התייחס להצעתו של המערער לשלם את הקנס בחיוב, כדי שיתאפשר לו לפנות בעניין תשלומי הפיגורים.

32. המערער רשום כבעל המקרקעין והוא אחראי על הנעשה במקרקעין, גם אם העבירה נעשתה על ידי אחר מבני משפחתו. טענתו כי לקח אחריות על מעשי אחרים היא טענה בעלמא שנטענה בלא תימוכין.

33. גזר הדין שניתן בפני המערער ובנוכחותו מהווה הודעה על חובתו לתשלום הקנס. לעניין דרכי גביית הקנס, לא קיימת זכות מתן הודעה נוספת לנאשם. על כן טענתו להתנהלות פגומה של המשיבה בכך שלא הודיעה לו על העברת הגבייה למרכז גביית הקנסות, אין לה על מה להסתמך.

34. טענה נוספת שעלתה לראשונה רק בכתב הערעור היא שהמערער לא קיבל שוברים לתשלום מאת המשיבה. טענה זו לוקה בחוסר תום לב שכן השוברים נשלחו לעורך דינו של המערער. המערער שתק במשך שנה וחצי ולא טען שלא קיבל שוברים. בנוסף לכך, בבקשתו להארכת מועד לתשלום קנס מיום 30.1.22 כתב המערער כי לשאלתו ענה אביו שכל התשלומים מבוצעים בזמן.

דין ומסקנות:

35. לכאורה, דין הערעור להידחות על הסף, שכן תקופת הזמן להגשת הערעור הסתיימה ביום 22.4.22 והערעור הוגש ביום 24.5.22, זאת בלא שהוגשה בקשה להארכת מועד. לא אדקדק בכך, לנוכח מסקנתי בבחינה מהותית של המבוקש.

36. בע"פ 4919/14 **אזולאי נ' מ.י.** (2017) הבהיר בית המשפט העליון כי "ענייני פריסה ודחייה של חובות ישמרו למרכז לגביית קנסות" ואף הטעים ש"כלל, אין לבית המשפט הפלילי סמכות מקבילה לסמכות המרכז לגביית קנסות להורות על דחייה או פריסה של קנסות. זאת, מטעמים של ודאות משפטית וסופיות הדיון, ובהינתן שהמומחיות בכגון דא מסורה למרכז לגביית קנסות". לא מצאתי כי בענייננו יש לנהוג בחריג לכלל ברור זה.

37. טרוניית המערער לעניין יידועו בדבר הטלת הקנס, חובתו לשלמו והיעדר התרעה בדבר העברתו לטיפול המרכז, תמוהות למדי, שכן המערער נכח בעת גזירת עונשו וגם בהמשך עקב אחר ההליך, הגיש בקשות ונענה. למערער קמה חובה לתשלום, שלא בוטלה ולא הושתה, ולא ברור מדוע סבר המערער כי הוא פטור מתשלום, משלא ניתנה בשום שלב החלטה המעכבת את התשלום.

38. כך גם לעניין התחייבותו הנטענת של אחר לתשלום הקנס, לה טוען המערער - מי שדינו נגזר לעיצום כספי, אינו יוצא ידי חובתו ב"המחאת חיובים" לאחר, בבחינת "שגר ושכח", גם אם היתה טענה זו של המערער מוכחת.

39. אין הדעת נוחה, על-פני הדברים, ממצב שנוצר בהחלטותיו של בית המשפט קמא, החל מיום 30.1.22. כמובא לעיל, החליט בית המשפט כי "... ככל שתשולם הקרן בתוך 21 יום, יוכל הנאשם להגיש בקשה בעניין קנס הפיגורים, ואזי תתבקש התביעה לשקול עמדתה..." . הקרן שולמה, התביעה התנגדה, אך החלטתו של בית המשפט ניתנה סוף-דבר על-סמך העברת העניין למרכז, ותוכנה התמצה ב"משנמסר כי הקנס מטופל אצל המרכז לגביית קנסות, לא יתערב בית המשפט באופן גבייתו. על הנאשם לפנות לשם". אולם, לא ניתן לתת לכך משקל מכריע או מהותי, שכן כך מורה הדין, כהלכה שנפסקה בעניין **אזולאי** הנ"ל.

סוף-דבר:

40. טענותיו העיקריות של המערער נדחות, ומשנמצא כי הסמכות נתונה למרכז לגביית קנסות - נדחה הערעור.

ניתן היום, י"ב תמוז תשפ"ב, 11 יולי 2022, בהעדר הצדדים.